

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

PROGRAM POTPORE SJETVE CERTIFICIRANOG
SJEMENA STRNIH ŽITARICA ZA 2025. GODINU

Zagreb, rujan 2025. godine

1. UVOD

Strne žitarice zbog svoje važnosti za ishranu ljudi i stočne hrane predstavljaju najznačajniju grupu žitarica u svijetu. U ovu grupu ubrajamo ozimu i jaru formu pšenice, ječma, raži, zobi, pšenoraži i pravog pira. Jara forma kod strnih žitarica većinom se uzgaja na onim područjima na kojima ozima ne može preživjeti zbog preniskih temperatura. Osobito važne biljne vrste unutar grupe strnih žitarica predstavljaju ozima i jara forma pšenice kao najvažnija krušna žitarica i ječam kao uglavnom stočna hrana i za pivsku industriju.

Važnost pšenice i ječma, ali i ostalih biljnih vrsta u grupi strnih žitarica prvenstveno leži u kemijskom sastavu. Zrno pšenice sadrži oko 13,0 % proteina, 1,9 % masti, 1,9 % vlakana, 68,5 % ugljikohidrata, 1,7 % pepela te posjeduje značajan sadržaj vitamina B1 – 0,61 mg dok zrno ječma sadrži oko 12,5 % proteina, 72,5 % ugljikohidrata, 4 - 5 % celuloze, 3 % mineralnih tvari i 2,5 % ulja. Ove dvije biljne vrste predstavljaju najznačajnije poljoprivredne kulture, a njihov značaj je iskazan u mnogobrojnim industrijama, kao što su pekarska industrija, konditorska, pivska, farmaceutska, tekstilna i kao hrana za stoku. Pšenica se u svijetu uzgaja na površinama od oko 220 miliona hektara u više od 124 zemlje dok se ječam uzgaja na površinama od oko 50 miliona hektara. Vodeći svjetski proizvođači pšenice su: Kina, EU, Indija, Rusija i Kanada, a ječma: Rusija, Australija, Turska i Kanada.

Ozima pšenica se u Hrvatskoj uzgaja na površinama od oko 150 000 ha čime je ozima pšenica na drugom mjestu po sjetvenim površinama, a ječam ozime i jare forme na površinama od oko 65 000 ha, čime je ječam na četvrtom mjestu po sjetvenim površinama.

Veliko značenje ječma proizlazi iz činjenice da se danas ječam najviše uzgaja za stočnu hranu zbog velike hranjive vrijednosti. Za prehranu stoke koristi se kao prekrupa i najčešće se miješa s drugim zrnatim kulturama. Pšenica najveću važnost ima kao sirovina za dobivanje brašna koje se koristi u mlinarskoj industriji kako bi se dobio prvenstveno pšenični kruh kojim se hrani gotovo 70 % stanovništva. Strne žitarice osim navedenog, predstavljaju idealnu pred kulturu za sve ostale grupe bilja u poljoprivrednoj proizvodnji.

Kako je svjetska potražnja za žitaricama konstantna, proizvođači moraju premostiti ograničenja proizvodnje strnih žitarica, kao što su niski prinosi, zahtjevi za herbicidima, osjetljivosti na bolesti, polijeganje i prilagodljivosti na vremenske uvjete.

Stvaranje novih sorti, održavanje i proizvodnja sjemena na prostoru Europske unije ima dugu tradiciju te je zbog sigurnosti merkantilne proizvodnje, i u konačnici zbog prehrambene neovisnosti, od izuzetne važnosti za svaku državu članicu. Hrvatska je posebno pogodna za proizvodnju sjemenskih usjeva zahvaljujući povoljnim ekološkim uvjetima, visokoj razini profesionalnosti sjemenskih kompanija te tradiciji, znanju i trudu proizvođača sjemena svih biljnih vrsta i kategorija sjemena. Danas, sektor hrvatske industrije sjemena ima ključnu ulogu u poljoprivredi jer kvalitetno sjeme izravno utječe na urod, kvalitetu i održivost poljoprivrednih proizvodnih sustava.

Jedan od velikih problema u proizvodnji strnih žitarica je postizanje visokih prinosa i kvalitete (protein, hektolitarska masa i vlaga) zrna. U ovom trenutku s gledišta dobre agronomske prakse i pravilne proizvodnje sjemena, može se reći kako je u proizvodnom procesu strnih žitarica vrlo važna karika upotreba certificiranog sjemena zbog sigurne proizvodnje i sprječavanja širenja karantenskih štetnih organizama.

Prosječni prinos zrna ozime pšenice u Hrvatskoj u zadnjih deset godina kretao se u rasponu od 4,04 t/ha do 5,80 t/ha, a slična je situacija i kod ostalih strnih žitarica.

Glavni razlozi za niske prosječne prinose ozime pšenice, ali i svih ostalih biljnih vrsta unutar grupe strnih žitarica su prvenstveno korištenje necertificiranog sjemena i klimatske promjene. Korištenje necertificiranog sjemena zasigurno je jedan od bitnih razloga ukupno niske razine domaće proizvodnje, a prinosi su niži nego u razvijenim europskim zemljama.

Upotrebom certificiranog sjemena jamči se sigurnost same proizvodnje i predstavlja prehrambenu neovisnost koja se pokazala bitna u doba pandemije kada je došlo do restrikcija kolanja roba, a države su morale zaštititi vlastite interese, a isto je bilo i zbog rata u Ukrajini.

2. PRAVNA OSNOVA

Program potpore sjetve certificiranog sjemena strnih žitarica za 2025. godinu (u daljnjem tekstu: Program) donosi se na temelju članka 8. stavka 1. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja („Narodne novine“, broj 110/21.).

Potpore iz ovoga Programa dodjeljuje se u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24.12.2013.), Uredbom Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 51I, 22.2.2019.) i Uredbom Komisije (EU) 2024/3118 od 10. prosinca 2024. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore *de minimis* u poljoprivrednom sektoru (SL L 2024/3118, 13.12.2024.).

3. TRAJANJE PROGRAMA

Program se provodi u 2025. godini.

4. CILJ PROGRAMA

Cilj Programa je pružiti financijsku potporu proizvođačima koji provode sjetvu s certificiranim sjemenom strnih žitarica kako bi se ublažili ekonomski gubici koji utječu na održivost proizvodnje u Republici Hrvatskoj te osigurati dostatne količine sigurne i kvalitetne sirovine za domaću stočarsku i peradarsku proizvodnju.

Potporom iz Programa nastoji se nadoknaditi dio porasta troškova proizvodnje u dijelu sjetve certificiranim sjemenom, osigurati likvidnost poljoprivrednih gospodarstava, čime se posljedično nastoji zadržati postojeća razina zaposlenosti i spriječiti poremećaji u opskrbi, kako prerađivačkog sektora, tako i krajnjih potrošača.

Korištenje necertificiranog sjemena zasigurno je jedan od bitnih razloga ukupno niske razine domaće proizvodnje, a prinosi su niži nego u razvijenim zemljama.

Upotrebom certificiranog sjemena strnih žitarica jamči se sigurnost same proizvodnje i predstavlja prehrambenu neovisnost koja se pokazala bitna u doba pandemije kada je došlo do restrikcija kolanja roba, a države su morale zaštititi vlastite interese, a isto je bilo i zbog rata u Ukrajini.

5. MJERA U PROVEDBI PROGRAMA

Program će se provoditi kroz mjeru potpore male vrijednosti poljoprivrednim proizvođačima koji su plodoredom na svom gospodarstvu osigurali sjetvu strnih žitarica s certificiranim sjemenom u godini podnošenja zahtjeva za potporu iz ovoga Programa (u daljnjem tekstu: Zahtjev).

6. KORISNICI POTPORE

Prihvatljivi korisnici potpore iz ovoga Programa su proizvođači koji uzgajaju strne žitarice zasijane s certificiranim sjemenom strnih žitarica, a koji su:

- upisani u Upisnik poljoprivrednika
- imaju evidentirane poljoprivredne površine pod strnim žitaricama u ARKOD sustavu na temelju kojih je podnesen Jedinstveni zahtjev za 2025. godinu.

7. OBVEZE KORISNIKA POTPORE

Korisnici potpore dužni su u godini podnošenja zahtjeva za potporu iz ovoga Programa plodoredom na svom gospodarstvu osigurati sjetvu s certificiranim sjemenom strnih žitarica.

8. OPIS POTPORE I PRIHVATLJIVI HEKTARI

Potpora iz ovoga Programa dodjeljuje se za poljoprivredne površine na kojima je korisnik u 2025. godini uzgajao strne žitarice, a prema podacima s podnesenog Jedinstvenog zahtjeva za 2025. godinu. Osnova za izračun potpore temelji se na prihvatljivim površinama.

Ako se nakon zaprimanja svih pristiglih Zahtjeva koji zadovoljavaju kriterije za potporom, utvrdi da je ukupni iznos Zahtjeva veći od iznosa osiguranog u proračunu iz točke 9. ovoga Programa, iznos potpore po korisniku razmjerno će se umanjiti.

Na temelju dostavljene dokumentacije, podataka iz dostupnih registara i za ovu svrhu zatraženih podataka iz drugih registara obavlja se administrativna obrada zahtjeva za potporu.

9. IZNOS POTPORE

Jedinični iznos potpore u pogledu zasijanih površina s certificiranim sjemenom strnih žitarica i prijavljenih površina pod strnim žitaricama iznosi do 50,00 eura/ha. Minimalna površina za potporu iznosi 1 ha.

Korisnik može maksimalno ostvariti potporu za 50 ha.

10. PRORAČUN ZA PROVEDBU PROGRAMA

Ukupna financijska sredstva za provedbu ovoga Programa u iznosu od 12.500.000,00 eura osigurat će se u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2025. godinu i projekcijama za 2026. i 2027. godinu unutar razdjela 060 Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva na poziciji K 821074 Program državnih i deminimis potpora i sufinanciranje infrastrukture za razvoj poljoprivrede.

11. PROVEDBA PROGRAMA

Provedba ovoga Programa propisat će se pravilnikom, a provodit će ga Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Program se primjenjuje na cijelom području Republike Hrvatske.

KLASA: 320-01/25-01/28
URBROJ: 525-06/235-25-6
Zagreb, 15. rujna 2025.